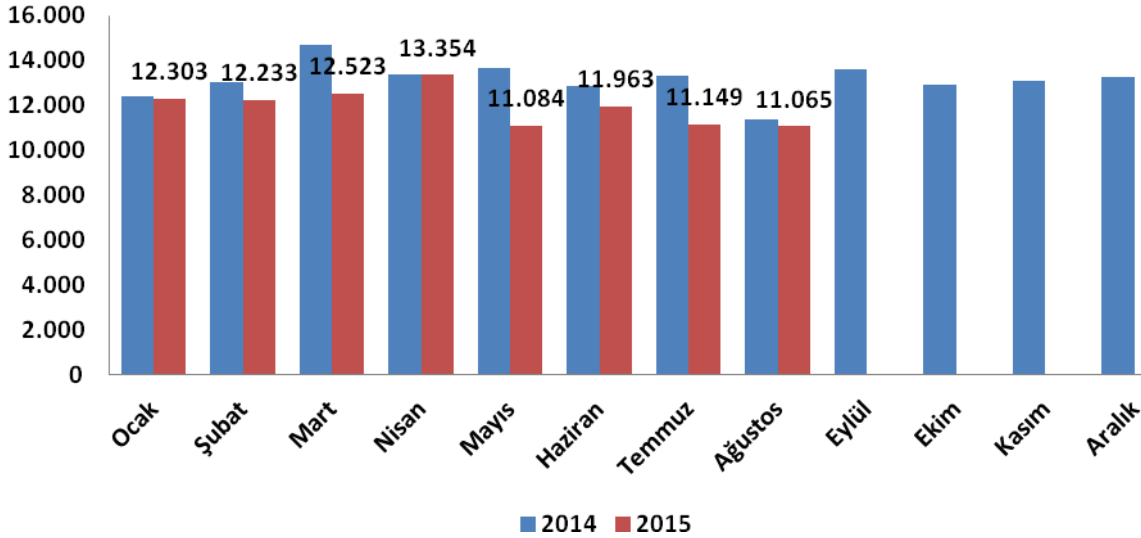

Ağustos 2015 Dış ticaret istatistiklerine ilişkin veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 30 Eylül 2015 tarihinde yayımlandı.

TÜİK, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı işbirliği ile hazırladığı dış ticaret verilerini aylık olarak yayınlamaktadır.

Ağustos ayında Türkiye'nin ihracatı bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 2,8 değer kaybederek 11,1 milyar dolar olmuştur. Ağustos ayı ithalatı da bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 18,2 değer kaybederek 15,9 milyar dolar olmuştur. Buna göre Ağustos ayı dış ticaret açığı, yüzde 39,8 azalarak 8 milyar 111 milyon dolardan 4 milyar 886 milyon dolara düşmüştür.

Şekil 1: Aylara göre ihracat, milyon \$ (2014-2015 Ocak-Ağustos)

Kaynak: TÜİK

2015 yılına düşüşle başlayan ithalat rakamları, yıl içinde dalgalı bir seyir izlemiş, Ağustos ayında ise yılın en düşük seviyesine gerilemiştir. 2015 Temmuz ayında 18,2 milyar dolar olan ithalat, yüzde 12,4 azalarak ağustos ayında 15,9 milyar dolara düşmüştür. Bir önceki yılın aynı ayına göre de ithalat düşüşü devam etmektedir. 2014 Ağustos ayında 19,5 milyar dolar olan ithalat rakamı yüzde 18,5 azalarak 15,9 milyar dolara gerilemiştir.

Şekil 2: Ükelere göre dış ticaret, 000 \$ (2015 Ağustos)

Sıra	Ülke adı	İhracat	Sıra	Ülke adı	İthalat
1.	Almanya	1 047 157	1.	Çin	1 962 042
2.	İngiltere	825 294	2.	Almanya	1 843 341
3.	Irak	720 218	3.	Rusya Federasyonu	1 553 561
4.	ABD	517 862	4.	İtalya	828 351
5.	Fransa	436 993	5.	ABD	739 321
6.	İtalya	428 925	6.	Güney Kore	616 830
7.	İspanya	389 918	7.	Gizli Ülke	577 720
8.	BAE	365 376	8.	Fransa	502 690
9.	Rusya Federasyonu	318 683	9.	İran	464 509
10.	Suudi Arabistan	281 312	10.	İspanya	425 007
	Toplam	11 064 910		Toplam	15 951 252

Kaynak: TÜİK

2015 Ağustos ayında Türkiye en fazla ihracatı Almanya'ya yapmıştır. 1 milyar dolarlık ihracat ile Almanya birinci sırada yer alırken Almanya'yı sırası ile 825 milyon dolar ile İngiltere, 720 milyon dolar ile Irak ve 517 milyon dolar ile ABD takip etmektedir. İthalatta ise sıralama değişmeyerek Çin'in liderliği devam etmiştir. Türkiye'nin 2015 Ağustos ayında Çin'den yaptığı ithalat 1,9 milyar dolar olup Çin'i sırası ile 1,8 milyar dolar ile Almanya, 1,5 milyar dolar ile Rusya ve 828 milyon dolar ile İtalya takip etmektedir.

Sektörel ihracatta ise, 2015 Ağustos ayında Türkiye 1,4 milyar dolarlık giyim eşyası ve bunların aksesuarları ihracatı yapmıştır. Sektörü 1 milyar dolar ile motorlu kara taşıtları, bisiklet ve motosikletler, bunların aksam ve parçası ve 923 milyon dolar ile tekstil ürünleri (iplik, kumaş, yer kaplamaları, hazır eşya) ihracatı takip etmektedir. İthalatta ise 1,6 milyar dolarlık ithalatı ile açıklanmayan (Gizli veri) ürünler olurken, onu 1,3 milyar dolarlık ithalatı ile motorlu kara taşıtları, bisiklet ve motosikletler, bunların aksam ve parçası ve 921 milyon dolarlık ithalatı ile demir ve çelik takip etmektedir.

Şekil 3: Fasıllara göre dış ticaret, 000 \$ (2015 Ağustos)

SITC	SITC adı	İhracat
84	Giyim eşyası ve bunların aksesuarları	1 426 623
78	Motorlu kara taşıtları, bisiklet ve motosikletler, bunların aksam ve parçası	1 012 906
65	Tekstil ürünleri (iplik, kumaş, yer kaplamaları, hazır eşya)	923 127
77	Elektrik makineleri, cihazları ve aletleri, vb. aksam, parçaları	688 742
67	Demir ve çelik	650 038
89	Başka yerde belirtilmeyen çeşitli mamul eşyalar	593 311
69	Demir, çelik, bakır, nikel, alüminyum ve diğer adi metallere eşya	458 584
5	Meyve ve sebzeler	423 847
33	Petrol, petrolden elde edilen ürünler	346 020
74	Diğer genel endüstri makine/cihazların aksamları	297 350
	Toplam	11 064 910

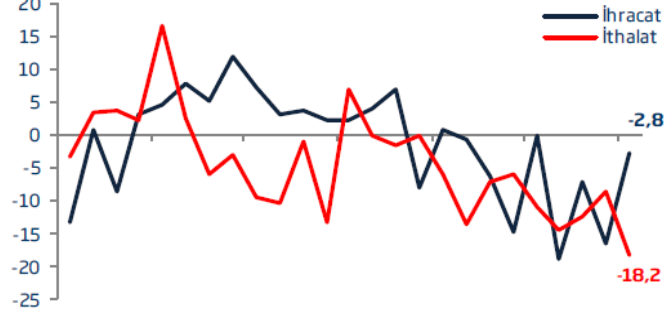
SITC	SITC adı	İthalat
39	Gizli veri	1 669 636
78	Motorlu kara taşıtları, bisiklet ver motosikletler, bunların aksam ve parçası	1 342 922
67	Demir ve çelik	921 183
33	Petrol, petrolden elde edilen ürünler	771 975
57	İlk şekillerde plastikler	744 504
74	Diğer genel endüstri makine/ cihazların aksamları	679 646
77	Elektrik makineleri, cihazları ve aletleri, vb. aksam, parçaları	650 681
68	Demir ihtiva etmeyen madenler	570 609
97	Altın, parasal olmayan (altın madeni ve konsantreleri hariç)	539 120
76	Haberleşme, ses kaydetme ve sesi tekrar vermeye yarayan cihaz ve araçlar	534 299
	Toplam	15 951 251

Kaynak: TÜİK

Türkiye İstatistik Kurumu imalat sanayi ürünleri için teknoloji yoğunluğuna göre dış ticaret verilerini de açıklamaktadır. ISIC REV.3 sınıflamasına göre ağustos ayında imalat sanayi ürünlerinin toplam ihracattaki payı yüzde 94,3 olup, yüksek teknolojili ürünlerinin imalat sanayi ihracatı içindeki payı yüzde 3,7, orta yüksek teknolojili ürünlerin payı ise yüzde 29,3'tür. İthalatta ise imalat sanayi ürünlerinin payı yüzde 82 olup, yüksek teknolojili ürünlerinin imalat sanayi ürünleri ithalatındaki payı yüzde 14,1 olmuştur. Orta yüksek teknolojili ürünlerin payı ise yüzde 43,4'tür.

Yorum:

Ağustos ayında dış ticaret dengesi piyasa beklentisine paralel 4.9 milyar \$ açık verdi. Ağustos ayında, ithalat bir önceki yılın aynı ayına göre %18,2 gerileyerek 15.9 milyar \$ olurken, ihracat ise %2,8 azalarak 11.06 milyar \$ oldu.

Bir önceki yılın aynı döneminde %58,4 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı %69,4 seviyesine yükseldi. Yılın ilk sekiz ayında da ithalat hacmindeki düşüşün ihracattaki azalıştan daha fazla olması nedeniyle dış ticaret açığının bir önceki yılın aynı dönemine göre daraldığı görülmektedir. Bu verilerle birlikte yılın ilk sekiz ayında ihracat ve ithalat rakamları sırasıyla 95,7 milyar \$ ve 140,9 milyar \$ seviyesinde gerçekleşirken dış ticaret açığını 45,2 milyar \$'a çekmiştir. Yıllık dış ticaret açığı ise %13'lük gerileme ile 75 milyar \$ olmuştur.

	Ağu.15	Ağu.14	y/y
Dış Ticaret Dengesi	-4.89	-8.11	-39.8%
ihracat	11.06	11.39	-2.8%
ithalat	15.95	19.50	-18.2%
Karşılama Oranı	69.4%	58.4%	

İhracat:

Türkiye'nin ihracat performansı belli sektörlere yoğunlaşmış durumdadır. Ürün temelinde değerlendirildiğinde, en fazla ihracat yapılan ürünler arasında yer alan örme giyim eşyası, demir çelik, makine ve meyve ihracatının Ağustos ayında bir önceki yılın aynı ayına göre azaldığı görülmektedir. Bu dönemde, motorlu kara taşıtı ihracatının yıllık bazda %10,6 artması, Mayıs ayından bu yana zayıf bir seyir izleyen altın ihracatının da Ağustos ayında sınırlı da olsa yükselmesi ihracattaki düşüşü sınırlandıran unsurlar olmuştur.

İhracat pazarları açısından bakıldığında, AB ülkelerine yönelik ihracatta düşüş olduğu görülmektedir. Bu düşüşün nedenlerinde biri durgunluk olurken, diğeri ise €/ \$ paritesindeki düşüşe bağlı olarak fiyat etkisidir. En fazla ihracat yapılan ülke konumundaki Almanya'ya yönelik ihracat ivme kaybetse de Fransa, İtalya ve İspanya'ya yönelik ihracat hız kazanmıştır. Diğer taraftan, Rusya'ya yapılan ihracat rakamlarındaki düşüş dikkat çekmektedir. Yılın ilk sekiz ayında Rusya'ya yapılan ihracat %40 civarında gerilemiştir. Buna karşın, Irak'a yapılan ihracat ise Ağustos ayında %11,6 oranında artmıştır. Irak'a yapılan ihracatın artmasının önemi, Haziran 2013'ten bu yana ilk kez yükseliş kaydetmemesidir. İran'a yapılan ihracattaki düşüş ise %14,5'ten %7,6'ya gerilemiştir.

İthalat:

Gerileyen ekonomik aktivite ve enerji maliyetlerinde gerileme ithalatta daralmaya yol açmaktadır. Detaylı ele alındığında, ithalattaki düşüşün özellikle sermaye malı ve daha çok aramalı ithalatından kaynaklandığı görülmektedir. Ara malı ithalatındaki düşüşün sebebi ise petrol fiyatları nedeniyle enerji ithalatındaki %40,7'lik daralmadır. Benzer şekilde metal fiyatlarındaki düşüş de demir çelik ithalatına yansımaktadır. Çelik fiyatlarının yıllık bazda %69 oranında düşüş kaydetmesi paralelinde Ağustos ayında ithalat hacminde yaşanan hızlı düşüşte etkili olduğu görülmektedir. Tüketim malı ithalatında ise çok sınırlı bir daralma söz konusudur. Kaldı ki, tüketici güvenindeki zayıflamaya rağmen Aralık ayından bu yana olduğu gibi otomotiv ithalatındaki büyüme devam etmektedir. Dolayısıyla, bu durumda ithalattaki daralmanın tüketimdeki yavaşlamayı gösterdiğini ifade etmek hatalı olacaktır. Yıllık bazda yaklaşık %50 oranında düşüş gösteren Brent petrol fiyatı, ileriki dönemlerde de ithalatta daralmayı sağlayan temel unsurlardan biri olacaktır.

Sonuç olarak...

Dış ticaret açığının küçülmesi her zaman olumlu olarak değerlendirilemez. Enerji maliyetindeki düşüşün desteğini bir kenara bırakırsak, daralan bir ekonomik konjonktürde yatırım ve üretimdeki daralma nedeniyle ithalat talebinin yavaşlaması ve dış ticaret açığının küçülmesi ekonomi açısından olumlu bir tablo arz etmemektedir. Bu yönüyle ele alındığında, genel dış ticaret resmi ekonomik aktivitede devam eden daralmayı desteklemektedir.

Önümüzdeki dönem ana ihrac pazarlarımızdan biri olan AB'de enflasyonun yeniden eksiye dönmesi ekonomik aktivitenin gücünün düşeceğine işaret ederken, bu bölgedeki ihracat performansımızı olumsuz etkileyebilecektir. Diğer taraftan, enerji ve emtia fiyatlarındaki düşüş, ithalat hacminde önemli ölçüde düşüşe neden olmaya devam edecektir. Dolayısıyla, bu şartlar değişmedikçe dış ticaret açığındaki daralma yılın geri kalanında da sürecektir.

Doç.Dr.İsmail Orçun GÜNDÜZ